

перевели Л. Дудкин и Б. Зиллер. СПб.: Типография М. Меркушева, 1908. 1040 с.

3. Матусовский Г.А. Проблемы развития криминалистической профилактики *Актуальні проблеми криміналістики: Матеріали міжнар. наук.-практ. конф. (Харків) 25-26 вересня 2003 р. / Ред. кол.: Панов (голов. ред.), В.Ю. Шепітько, В.О. Коновалова та ін. Х.: Гриф, 2003. С. 38–41.*

4. Корж В.П. Методика расследования экономических преступлений, совершаемых организованными группами, преступными организациями: руководство для следователей. Х.: Лицей, 2002. 280 с.

5. Протидія економічній злочинності / П.І. Орлов, А.Ф. Волобуєв, І.М. Осика, Р.Л. Степанюк, І.М. Зарецька, Едвард Картер, Річард Ворнер. Х.: Національний університет внутрішніх справ, 2004. 568 с.

6. Малярова В.О. Розслідування злочинів проти моральності у сфері статевих стосунків: теорія та практика: моногр. / за ред. д-ра юрид. наук, чл.-кор. НАПрН України С.М. Гусарова / В.О. Малярова. Х.: Діса плюс, 2013. 422 с.

7. Профілактична діяльність слідчого при розслідуванні злочинів: лекція для всіх форм навчання / Укл. А.Ф. Волобуєв. Харків: НУВС, 2003. 24 с.

Негребецький Владислав Валерійович,
НДІ вивчення проблем злочинності імені
академіка В. В. Сташиса НАПрН України,
кандидат юридичних наук, доцент

КРИМІНАЛІСТИЧНІ ЦИФРОВІ ТЕХНОЛОГІЇ ДОКУМЕНТУВАННЯ НАСЛІДКІВ ВІЙНИ

Війна в Україні призвела до потреби в розслідуванні і документуванні численних фактів причетності держави-агресора до терористичної діяльності та порушення норм міжнародного права. Станом на 20 листопада 2023 року Офісом Генеральної прокуратури зареєстровано понад 113 000 випадків воєнних злочинів та широкомасштабної агресії російської федерації проти України [1]. Задokumentовані чисельні випадки руйнувань житлової інфраструктури, вбивств мирних жителів, мародерства та насильства. Зібрані докази згодом дозволять не лише довести, що ці злочини було вчинено, а й пов'язати їх із конкретними особами (злочинцями), висунути їм обґрунтовані обвинувачення та притягнути до відповідальності.

Сучасними завданнями цифрової криміналістики є пошук і аналіз цифрових слідів, аналіз даних, збирання доказової інформації у цифровому середовищі. Під цифровими доказами необхідно розуміти фактичні дані, які представлені у вигляді бінарного (двійкового) коду та містять інформацію, що має значення для об'єктивного вирішення

справи [2]. В Україні створено цифрових платформ, призначених для збирання доказів воєнних злочинів в Україні, зокрема:

Застосунок eyeWitness to Atrocities від Міжнародної асоціації юристів (IBA);

Платформа WarCrimes (warcrimes.gov.ua) на базі Офісу Генерального прокурора України;

War Crime Bot – для документування доказів порушень міжнародного гуманітарного права, прав людини і злочинів;

TRIBUNAL UA – чатбот для фіксації фото-і відеодоказів вбивств, насильства, пограбувань цивільних або військових окупантами;

SaveEcoBot – чатбот для повідомлень про злочини проти навколишнього середовища, що здійснюються на території України;

Портал «Доказ» (dokaz.gov.ua);

Портал «Культурні злочини» (culturecrimes.mkp.gov.ua) для збору доказів руйнування російською армією історичних та культурних пам'яток.

Так, на єдиній загальнодержавній платформі <https://warcrimes.gov.ua/> здійснюється збирання та документування доказів про воєнні злочини держави – агресора. Таким чином, на базі Офісу Генерального прокурора України фактично було створено сучасну платформу для документування воєнних злочинів на Україні з можливістю надання документів, фото та відео.

Вважаємо, що найбільш технічно оснащеним для потреб збору доказів воєнних злочинів є додаток від Міжнародної асоціації юристів «eyeWitness to Atrocities». Додаток розроблено за ініціативи Міжнародної асоціації юристів (IBA) в 2011 році. Користувачі програми завантажують свої кадри на захищений сервер для верифікації та безпечного зберігання. Фотографії та відео, зроблені за допомогою програми «eyeWitness to Atrocities», можна легко перевірити на предмет використання в якості доказів. Крім того, eyeWitness попіклуватиметься, щоб надані користувачем фото або відео були надані компетентним органам [3].

Офіс Верховного комісара ООН із прав людини та Центр з прав людини Каліфорнійського університету в Берклі у 2020 р. представили «практичний посібник щодо ефективного використання цифрової інформації у відкритому доступі для розслідування порушень міжнародного кримінального права з прав людини та гуманітарного права», який містить стандарти й методологічні підходи до «збору, збереження та аналізу інформації у відкритому доступі, яка може бути представлена як доказ у кримінальних процесах» [4].

Нажаль, норми Кримінального процесуального кодексу України не передбачають окремої категорії цифрових доказів. У КПК відсутнє визначення терміна «цифрові докази», не наведено докладного порядку їх вилучення, огляду, фіксування та зберігання. Тому у слідчих і суддів часто виникають труднощі у збиранні, оцінюванні цифрових доказів через відсутність у законодавстві України їх

визначення, порядку фіксування й оцінки. При цьому використання цифрових доказів для документування випадків воєнних злочинів держави-агресора проти України є край необхідним.

Список використаних джерел

1. Злочини, вчинені в період повномасштабного вторгнення рф станом на 20.11.23. URL: <https://www.gp.gov.ua/>.

2. Галина Авдеева, Ельжбета Живуцька-Козловська. Проблеми використання цифрових доказів у кримінальному судочинстві України та США. URL: <https://khrife-journal.org/index.php/journal/article/download/564/633>.

3. Гладкий Д. В. Особливості використання програми «eyeWitness to Atrocities» в Україні для фіксації воєнних злочинів рф. *Державна безпека України в умовах російської агресії: актуальні питання експертно-криміналістичного та науково-технічного забезпечення*: збірник матеріалів Всеукр. наук.-практ. конф., 22 серпня 2023 р.: Том 2. Київ : ІСТЕ СБУ, 2023. С. 29–31.

4. Протокол Берклі. URL: <https://www.law.berkeley.edu/wp-content/uploads/2022/03/Berkeley-Protocol-Ukrainian.pdf>.

Несен Ольга Олександрівна,

професор кафедри криміналістики
та судової медицини Національної академії
внутрішніх справ, кандидат медичних наук,
доцент

ОСОБЛИВОСТІ ПРОВЕДЕННЯ СУДОВО-МЕДИЧНОЇ ЕКСПЕРТИЗИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

24 лютого 2022 року в Україні почалась повномасштабна війна. Масова загибель людей призвела до перевантаження усіх бюро судово-медичної експертизи, які не були готові до масового надходження загиблих та померлих осіб, така кількість зупинила всю налагоджену роботу у моргах через брак кількості експертів та через те, що громадяни не забирали тіла своїх померлих родичів, покидаючи місця постійного проживання. Практика показала, що в умовах масової загибелі людей територіальні бюро судово-медичної експертизи не можуть своїми силами забезпечити своєчасне та ефективне виконання необхідного об'єму експертних робіт, без залучення додаткових сил та засобів із інших регіонів. Тому виникла необхідність у розроблені організаційної структури яка спроможна забезпечити роботу судово-медичних закладів в цей складний період для країни. [1, 2, 3].

Були внесені пропозиції щодо покращення роботи судово-медичних установ:

– створення в складі мобільного військового шпиталю відділу судово-медичної експертизи трупів, із залученням спеціально підготовлених судово-медичних експертів для проведення експертиз у складних умовах в зонах бойових дій [1, 2, 3].